

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/67/2022
Identifikačné číslo spisu:	1213228598
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1213228598.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Šobichovej a členov senátu Mgr. Petra Melichera a JUDr. Jána Šikutu, PhD., v spore žalobcu: Real Slovakia s.r.o., Prešovská 39, Bratislava, IČO: 35 789 174, právne zastúpený Advokátska kancelária Melničák a Semančíková, s. r. o., Miletičova 1, Bratislava, proti žalovanému: Z. N., nar. XX.X.XXXX, bytom Y. XXXXX/XL, V., právne zastúpený BOHUNICKÝ & Co., s.r.o., Lermontovova 16, Bratislava, o zaplatenie 3 267,83 eur s prísl., veci vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 58C/206/2013, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č.k. 9Co/128/2020-240 zo dňa 30. novembra 2020, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. novembra 2020 č.k. 9Co/128/2020-240 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením zo dňa 29.10.2020 pod č.k. 58C/206/2013-215, zastavil konanie o žalobe žalobcu na základe späťvzatia žaloby žalobcom v celom rozsahu, po tom ako mu bolo uplatňované právo priznané rozsudkom súdu prvej inštancie zo dňa 10.03.2014 č.k. 58C/206/2013-124, ktorý bol na odvolanie pôvodnej žalovanej zrušený uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29.04.2020 č.k. 7Co/78/2016-183 a vrátený súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Žalobca vzal žalobu späť z dôvodu, že žalovaná suma bola v rámci exekučného konania uhradená. Žalovaný so späťvzatím žaloby súhlasil. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie tak, že žalobcovi voči žalovanému priznal tento nárok v plnom rozsahu s tým, že o jeho výške bude rozhodnuté v samostatnom uznesení po právoplatnosti uznesenia s poukazom na § 256 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP. Súd prvej inštancie argumentoval tým, že trovy konania má znášať tá strana sporu, ktorá zastavenie konania zaviniła. Keďže k späťvzatíu žaloby došlo z dôvodu vymoženía žalovanej sumy po podaní žaloby (teda odpadol predmet sporu), dospel súd prvej inštancie k záveru, že to bol žalovaný, kto zavinił zastavenie konania a preto ich náhradu priznal žalobcovi.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave (ďalej ako „odvolací súd“) uznesením zo dňa 30. novembra 2020 pod č.k. 9Co/128/2020-240 uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil.

Zároveň rozhodol o náhrade trov konania, že žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu 100 %.

3. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov podaného odvolania a dospel k záveru, že odvolanie nie je podané dôvodne. Odvolací súd poukázal na ust. § 256 ods. 1 CSP, že toto vyžaduje zodpovednosť za zavinenie tej strany sporu, ktorej procesný úkon mal za následok zastavenie konania. Ak je dôvodom zastavenia konania späťvzatie žaloby, platí, že žalobca nezavinil zastavenie konania vtedy, ak vzal späť žalobu, ktorá bola podaná dôvodne, pre správanie žalovaného; je tomu tak napr. vtedy, keď žalovaný po začatí konania zaplatil žalobcovi uplatňovanú pohľadávku alebo s ním uzavrel dohodu a pod. Znamená to, že ak má správanie, ktoré spôsobilo zastavenie konania, ísť na ťarchu žalovaného, musí ísť z procesného hľadiska o takú situáciu, kedy sa žalovaný zachová v intenciách žalobného návrhu (petitu), t. j. nastane situácia, kedy bola požiadavka žalobcu splnená neskorším správaním sa (konaním) žalovaného, bez toho, aby o veci meritórne rozhodol súd. V takýchto prípadoch má žalobca právo, aby mu žalovaný nahradil trovy, ktoré účelne vynaložil na uplatňovanie svojho práva. Pokiaľ o takýto prípad nejde, je nutné uzavrieť, že to bol žalobca, kto zavinil (z procesného hľadiska), že konanie muselo byť zastavené. Potom má naopak žalovaný právo, aby mu žalobca nahradil trovy, ktoré účelne vynaložil na bránenie svojho práva.

4. Podľa odvolacieho súdu v danom prípade bolo z obsahu spisového materiálu zrejmé, že dôvodom zastavenia konania bolo späťvzatie žaloby, ako dôsledok toho, že došlo k úspešnému vymoženiu pohľadávky od žalovaného v exekučnom konaní. Odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvej inštancie, že odpadol predmet žaloby, keďže exekučné konanie skončilo úspešným vymožením pohľadávky. Zároveň z obsahu spisového materiálu nevyplyvalo, že by bola vymožená pohľadávka predmetom nejakého iného konania (keďže žalovaný žalobcom uplatňované právo považuje za nedôvodné). Žalobca vzhľadom na vymoženie pohľadávky v exekučnom konaní nemal inú možnosť, než vziať žalobu späť a trvať na zastavení konania; vzhľadom na uspokojenie žalobcu vymožením pohľadávky v exekučnom konaní nebolo možné uzavrieť, že zastavenie konania zavinil (z procesného hľadiska) žalobca. Dôsledkom späťvzatia žaloby žalobcom za daných okolností bolo potom jeho právo, aby mu žalovaný nahradil trovy, ktoré musel v konaní vynaložiť na uplatňovanie svojho práva.

5. Odvolací súd z uvedených dôvodov uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku potvrdil podľa ust. § 387 ods. 1 CSP tak, že žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v celom rozsahu. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak, že žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu, vzhľadom na plný úspech žalobcu v odvolacom konaní (§ 396 ods. 1, ods. 2, v spojení s § 256 ods. 1 CSP).

6. Proti predmetnému uzneseniu dovolanie podal žalovaný. Žalovaný považuje výroky uznesenia odvolacieho súdu za nesprávne, nakoľko súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces s poukazom na § 420 písm. f) CSP. Na uvedenú vadu konania je potrebné nazerať cez prizmu zákonných náležitostí odôvodnenia rozhodnutia vyžadovaným ustanovením § 393 ods. 2 CSP, ktoré neboli dodržané.

6.1. Odvolací súd sa nevysporiadal s tvrdeniami žalovaného v odvolaní, ktoré považoval žalovaný za rozhodujúce k rozhodnutiu o náhradu trov konania. Zároveň poukázal na to, že výroky uznesenia odvolacieho súdu sú v rozpore so skutočnosťami uvedenými v jeho odôvodnení. Odvolací súd v bode 7. odôvodnenia uviedol, prečo by mal zrušiť, resp. zmeniť uznesenie súdu prvej inštancie a na základe tohto citovaného bodu odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu možno nadobudnúť presvedčenie, že sa odvolací súd stotožnil s argumentáciou žalovaného v odvolaní, čo však nekorešponduje s výrokom uznesenia odvolacieho súdu. Žalovanému tak nie je jasné na základe akej právnej úvahy odvolací súd rozhodol o potvrdení uznesenia súdu prvej inštancie v časti náhrady trov. Uznesenie odvolacieho súdu nespĺňa požiadavky kladené na rozhodnutie súdu, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako aj jeho závery ku ktorým dospel odvolací súd boli pre širšiu právnickú verejnosť prijateľné.

6.2. Odvolací súd sa nezaoberal skutočnosťami a to po

a) skutočnosť, že na podklade rozsudku Okresného súdu Bratislava II. zo dňa 10.03.2014 č.k.

58C/206/2013-124 bola v exekučnom konaní vedenom súdnym exekútorom JUDr. Petrom Baránym od právnej predchodkyne žalovaného pani W. N. vymožená istina spolu s príslušenstvom a trovami exekučného konania v celkovej výške 4.936,90 Eur. Žalovaný v odvolaní argumentoval tým, že právna predchodkyňa žalovaného sa o existencii rozsudku dozvedela až prvýkrát v rámci exekučného konania. Právna predchodkyňa žalovaného podala voči rozsudku odvolanie. O odvolaní Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 29.04.2020 č.k. 7Co/78/2016-183 predmetný rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, nakoľko súd prvej inštancie svojim nesprávnym procesným postupom znemožnil právnej predchodkyňi žalovaného, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vyššie uvedenými skutočnosťami, ktoré boli obsiahnuté aj v odvolaní a ktoré mali podľa žalovaného význam pre rozhodnutie o odvolaní, žiadnym spôsobom nevysporiadal.

b) ďalej sa odvolací súd nezaoberal skutočnosťou, že žalovaný rozporuje, že by on alebo právna predchodkyňa žalovaného svojim správaním alebo konaním dali akýkoľvek podnet na späťvzatie žaloby. Práve naopak, žalobou uplatňovaná suma bola žalobcovi uhradená v rámci exekučného konania, ktoré sa vykonávalo na podklade exekučného titulu, meritórneho rozsudku, ktorý bol uznesením krajského súdu ako nezákonný zrušený. Akonáhle sa právna predchodkyňa žalovaného dozvedela o existencii rozsudku, uplatnila všetky prostriedky obrany, ktoré mala k dispozícii, v neposlednom rade využila odvolanie, ktorému krajský súd v Bratislave vyhovel. Vzhľadom k tomu nie je možné prijať záver, že žalovaný, resp. právna predchodkyňa žalovaného dala svojim správaním dôvod pre späťvzatie žaloby. Rovnako je zjavné, že žalobu nikdy nepovažovali a ani dodnes nepovažujú za dôvodnú. Súd prvej inštancie, aj odvolací súd celkom zjavne opomínajú, že exekúcia predstavuje nútený výkon rozhodnutia, že právna predchodkyňa žalovaného neplnila dobrovoľne. Nešlo teda o konanie právnej predchodkyne žalovaného, ktorým by splnila vymáhaný nárok, ale o konanie tretej osoby - exekútora, ktorý nárok vymohol použitím jemu dostupných procesných prostriedkov. Ak by nešlo o nútený výkon rozhodnutia, tak by sa žalovaný a rovnako ani právna predchodkyňa žalovaného nezachovali v intenciách pre petit žaloby bez toho, aby o veci bolo meritórne a zákonne rozhodnuté súdom. Poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7MCdo/4/2010, pričom žalovaný je presvedčený, že on ani jeho právna predchodkyňa žiadnym spôsobom nekonali tak, aby sa ich konanie dalo považovať za konanie, ktoré je v súlade so žalobným petítom, obsahom žaloby, alebo jej účelom. Preto aj vzhľadom na uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, nesie zodpovednosť za zastavenie konania bez akýchkoľvek pochybností práve žalobca a z tohto dôvodu mal súd prvej inštancie aj v súlade s § 256 ods. 1 CSP zaviazat žalobcu na náhradu trov žalovanému. Posúdenie otázky zavinenia zastavenia konania malo kľúčový význam pre rozhodnutie o priznaní nároku o náhradu trov konania jednej zo strán konania. Odvolací súd a ani súd prvej inštancie sa s touto otázkou nevysporiadal, žalovaný rozporuje aj tvrdenie odvolacieho súdu v bode 8. odôvodnenia rozhodnutia. Žalovaný zastáva názor, že vymoženie žalovanej sumy v rámci exekučného konania na podklade zrušeného rozsudku, nemôže mať vplyv na existenciu predmetu sporu. Predmetom sporu nie je vymoženie pohľadávky, ale samotné posúdenie, či pohľadávka, ktorú si žalobca uplatňoval žalobou vôbec existuje. V danom prípade išlo o nútený výkon rozsudku proti vôli právnej predchodkyne žalovaného, na základe nezákonného meritórneho rozsudku.

6.3. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, žiadal uznesenie krajského súdu ako aj uznesenie okresného súdu v časti náhrady trov konania zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania.

6.4. Žalobca sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti

určitému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní (§ 440 CSP).

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa stranám znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4 Cdo 140/2019 alebo sp. zn. 4 Cdo 120/2019).

11. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP a napadol uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, čo do náhrady trov konania. Žalovaný v podanom dovolaní tvrdil, resp. namietal s poukazom na § 420 písm. f) CSP, že napadnuté rozhodnutie vo vzťahu k priznanej náhrade trov konania vo vzťahu k § 356 ods. 1 CSP je nedostatočne zdôvodnené, keď sa odvolací súd náležite nevysporiadal s podstatnými skutočnosťami uvedenými v odvolaní a to konkrétne, že v predmetnej veci síce došlo k vymoženiu pohľadávky, ale k tomuto nedošlo na základe dobrovoľnej úhrady žalovaného (právnej predchodkyne žalovaného) a teda správania sa žalovaného, ale k tejto úhrade došlo v exekučnom konaní na podklade právoplatného rozsudku, ktorý bol neskôr na základe odvolania právnej predchodkyne žalovaného zrušený a vec bola opätovne vrátená na súd prvej inštancie. Nešlo teda o konanie právnej predchodkyne žalovaného, resp. žalovaného, ktorým by splnila vymáhaný nárok, ale o konanie tretej osoby exekútora, ktorý nárok vymohol použitím jemu dostupných procesných prostriedkov.

12. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018).

13. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“, I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

14. Z napadnutého uznesenia krajského súdu dovolací súd zistil, že odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti, ktorým priznal žalobcovi vo vzťahu k žalovanému náhradu trov konania a to s poukazom na § 256 ods. 1 CSP, keď došlo k späťvzatiu žaloby zo strany žalobcu z dôvodu vymoženía žalovanej sumy po podaní žaloby a teda odpadol predmet sporu, potvrdil. Súd prvej inštancie mal za to, že žalovaný zaviniel zastavenie konania a preto ich náhradu priznal žalobcovi. Odvolací súd v bode 7. odôvodnenia rozhodnutia konštatoval teoretické základy pre aplikáciu ustanovenia § 256 ods. 1 CSP, v bode 8. dôvodil, „ že súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že v danom prípade odpadol predmet žaloby, keďže exekučné konanie skončilo úspešným vymožením pohľadávky. Zároveň z obsahu spisu nevyplynulo, že by bola vymožená pohľadávka predmetom nejakého iného konania. Žalobca vzhľadom na vymoženie pohľadávky v exekučnom konaní nemal inú možnosť, než vziať žalobu späť a trvať na zastavení konania, vzhľadom na uspokojenie žalobcu vymožením pohľadávky v exekučnom konaní, nemožno uzavrieť, že zastavenie konania zaviniel z procesného hľadiska žalobca. Dôsledkom späťvzatia žaloby žalobcom za daných okolností bolo jeho právo, aby mu žalovaný nahradil trovy, ktoré musel v konaní vynaložiť na uplatňovanie svojho práva.“

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením ich súdnej ochrany. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom odvolacom návrhu spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016. Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

17. Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny a spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní, je aj povinnosť odvolacieho súdu, aby svoje rozhodnutie odôvodnil tak, aby z neho vyplývajúce dôvody nebolí v rozpore s právom odvolateľa na prístup k súdu (denegatio iustitiae) v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, ale ani s kogentným ustanovením § 357 písm. m) CSP; túto povinnosť si odvolací súd zjavne nespĺnil.

18. V súvislosti s rozhodovaním súdu o náhrade trov konania, ktoré bolo zastavené v dôsledku späťvzatia žaloby, postupuje súd podľa § 256 ods. 1 CSP o zodpovednosti za procesné zavinenie zastavenia konania. Vo všeobecnosti platí, že zastavenie konania alebo jeho časti zaviniel v prípade späťvzatia žaloby žalobca, ktorému je z tohto dôvodu uložená povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania. Odlišne je však treba posudzovať procesnú situáciu, keď bol žalobca správaním žalovaného po začatí konania vystavený nevyhnutnosti vziať žalobu späť. Ústavný súd SR v rozhodnutí, sp. zn. I. ÚS 196/2009 uviedol, že „kritérium procesného zavinenia treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala, a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené. Ak nie je preukázané, že späťvzatie žaloby bolo odôvodnené neskorším správaním žalovaného, ktorý sa

celkom či v relevantnom rozsahu zachoval v zmysle žalobnej požiadavky, potom nie je dosť dobre možné nachádzať súvislosť, a teda ani procesné zavinenie medzi jeho správaním vo vzťahu k žalobnej požiadavke (petitu)“. Pretože nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného, ale procesného práva, otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu, je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, t. j. z hľadiska vzťahu výsledku správania žalovaného k požiadavkám žalobcu.

19. Najvyšší súd ako súd dovolací poukazuje na to, že v danom prípade absentovala úvaha odvolacieho súdu zaoberať sa v konaní o náhrade trov konania, kto v skutočnosti zapríčinil zastavenie súdneho konania. Odvolací súd sa stotožnil len s tvrdením súdu prvej inštancie, ale nezaoberal sa s odvolacími námietkami žalovaného, ktoré uvádzal v odvolaní (že procesne nezavinil zastavenie konania, keď v podstate nešlo o správanie sa žalovaného, resp. právnej predchodkyne žalovaného, keď žalovaná suma bola vymožená v exekúcii, na podklade exekučného titulu neskôr zrušeného) či tieto námietky vo vzťahu k rozhodnutiu súdu o náhrade trov konania podľa § 256 ods. 1 CSP sú, resp. nie sú dôvodné. Pokiaľ tieto námietky k výsledku konania vo vzťahu k rozhodnutiu o náhrade trov konania podľa § 256 ods. 1 CSP považoval odvolací súd za irelevantné, tak sa mal k týmto vyjadriť, prečo, z akého dôvodu tieto nepovažuje vo vzťahu k ustanoveniu § 256 ods. 1 CSP za relevantné. Zároveň odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu bodov 7. a 8. odôvodnenia tak ako tvrdí aj dovolateľ nie je vnútorne konzistentné a pre samotné rozhodnutie je nepostačujúce, keď odvolací súd nereagoval na nosné odvolacie námietky týkajúce sa procesného zavinenia zastavenia konania, práve z dôvodu, že tým, že došlo k vymoženiu žalovanej sumy prostredníctvom exekúcie na základe právoplatného exekučného titulu, ktorý bol neskôr zrušený na základe odvolania právnej predchodkyne žalovaného, nešlo teda o konanie právnej predchodkyne žalovaného, ktorým by splnila vymáhaný nárok.

20. Dovolací súd na dôvazok poukazuje aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 629/2016, z ktorého vyplývajú nasledujúce právne vety: „Vo všeobecnosti platí, že náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zodpovednosti za zavinenie. Zásada zodpovednosti za zavinenie (pôvodne upravená v § 146 ods. 2 O.s.p.) bola premietnutá do novej podoby vyjadrenej v § 256 Civilného sporového poriadku, a znamená, že trovy je povinná nahradiť tá zo strán sporu, ktorá zaviniла, že tieto trovy konania vznikli. Princíp procesného výsledku nemožno chápať povrchné formalisticky, lebo nielen petit, ale i žalobné tvrdenie, teda dôvody žaloby, vyjadrujú, prečo sa žalobca domáha plnenia na žalovanom a prečo tento dôvod po podaní žaloby odpadol.“

21. Z rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 480/2018 tiež vyplýva, „že ak má byť rozhodnuté podľa § 256 ods. 1 CSP, treba mať na pamäti, že nárok na náhradu trov konania je nárokom, ktorý ma oporu v ustanoveniach práva procesného a nie práva hmotného. Pretože tiež o otázke, či strana sporu zaviniла, že konanie bolo zastavené, možno uvažovať len z hľadiska procesného; dôvodnosť žaloby súd nemá skúmať z hľadiska hmotného práva. Rozhodnutie o trovách konania však nemá byť výsledkom mechanického posudzovania zavinenia, či úspechu v procese, ale celkovým zhodnotením okolností prípadu.“

22. Dovolací súd teda konštatuje, že vzhľadom na uvedené skutočnosti došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a teda dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP spočívajúci v nedostatočnom zdôvodnení rozhodnutia vo vzťahu k náhrade trov konania podľa § 256 ods. 1 CSP bol dôvodný a preto došlo k zrušeniu napadnutého uznesenia odvolacieho súdu postupom cez ustanovenie § 449 ods. 1 CSP.

23. S poukazom na § 453 ods. 3 CSP ak dovolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.